Samenvatting van tekst 37: Mirakel 71: een alternatief

Aanleiding en opzet

De tekst is een lang essay over de VRT-documentaire "Mirakel n° 71" (2023) van Lieve Blancquaert en Nathalie Basteyns, winnaar van de Prix Europa 2023. In drie afleveringen – hoop, geloof, liefde – volgt de reeks Nathalie, die aan multipele sclerose lijdt en samen met fotografe Lieve en verpleger Gustave per cabrio van België naar Lourdes reist, in de hoop op een wonderbaarlijke genezing: het eenenzeventigste mirakel. We typten de dialogen uit en bouwden er dertien hoofdstukken omheen, elk vertrekkend van één opvallende uitspraak.

Religie en wetenschap

Religie wordt gedefinieerd als het vatten van een levensprobleem en het zoeken naar een oplossing, met als kern het bidden om hulp aan hogere wezens. Het heilige is daarbij de "toegenomen krachtgeladenheid": een levenskracht die de eigenlijke motor van alle religie is. Lieve staat echter zeer sceptisch tegenover mirakels. Die scepsis en de principiële ontkenning van mirakels – zoals bij Renan, die dat als axioma aanneemt – zou vereisen dat alle getuigenissen hierover onwaar zijn. Een wetenschap die claimt de hele werkelijkheid te omvatten, verandert bovendien van methode in ideologie. We delen de werkelijkheid daarom in drie niveaus: de natuur, de buitennatuur (het paranormale) en de bovennatuur (de Bijbelse God). Wetenschap is beperkt tot het domein van de natuur en kan alleen hier haar gezag laten gelden.

Paranormale krachten

Nathalies intuïtie zegt dat er "wel iets moet zijn". Talrijke getuigenissen uit de occulte literatuur staven zulks: het Russische medium Nina Kulagina dat op afstand een kikkerhart heeft stilgelegd; gedachtevormen die zich verwerkelijken zoals Dion Fortunes wraakdemon (een wolf) en het tulpa-monnikje van Alexandra David-Neel; de doden-oproepster van Endor, zoals beschreven in de Bijbel; uittredingen; materialisaties van overledenen (mevrouw Schwarz bij Kübler-Ross, de spookliftster van Alba-la-Romaine); natuurgeesten, elfen en het contact dat mensen in Findhorn hebben met plantengeesten. Dit alles valt onder de noemer "hylisch pluralisme": het eeuwenoude geloof in meerdere soorten fijne stof, met de aura en het subtiele lichaam als menselijk voertuig.

Heidense religies

Zeventien "steekproeven" uit Bijbelse en niet-Bijbelse religies volgen de revue, onder meer over koning David en Abisjag, santeria, macumba, vodoe, de Afrikaanse python-priesteres Twadekili, Saï Baba, de Tibetaanse pokto die

zich de buik opensnijdt en in die toestand raadgevingen geeft en genezingen verricht, de Kumari van Nepal en het Daijosai-ritueel van de Japanse keizer Akihito.

Het gemeenschappelijk kenmerk van al deze steekproeven is de offermagie "do ut des": ik geef jou, godheid, energie (via offers, seksualiteit, bloed), en jij lost mijn probleem op. Een aantal van deze goden is wisselvallig en moreel onbetrouwbaar, men spreekt van "de harmonie der tegengestelden". De ene keer stichten de niet-Bijbelse goden goed, dan weer kwaad. Zij beschikken niet over een geweten zoals wij dat kennen. Cruciaal is het contrast met het christendom: heidense genezingen zouden enkel de "persoonlijkheid" (het huidige leven) helen, niet de "individualiteit" (de ziel over vele levens heen). Vandaar het hoofdstuk over reïncarnatie (met als indringende getuigenis het geval Shanti Devi) en het besluit dat mirakels mogelijk zijn.

Jezus en de bovennatuur

Het christendom situeert zich in de bovennatuur, met de Heilige Drie-eenheid als bron van alle levenskracht. Jezus' genezingen zijn magisch getinte processen: handoplegging, speeksel, herhaalde ingrepen (de blinde van Betsaïda die eerst "mensen als bomen" ziet, en na verdere behandeling door Jezus ziet hij ze zoals ze werkelijk zijn). Dit geleidelijke verloop staat in contrast met de strenge mirakelcriteria van Lourdes (plots, onmiddellijk, blijvend) en stelt die criteria ter discussie. De secularisering van de Kerk zien we sterker opkomen sinds de Verlichting: wie het paranormale verwaarloost, verliest "de kracht van het zout" (Mattheüs 5:13). Jezus' wonderen en vergeving ("uw zonden zijn u vergeven") leidt tot de genezing van de diepere ziel, waarbij Jezus het kwaad in zichzelf op neemt – en dit in tegenstelling tot heidense magie, die het kwaad enkel verplaatst.

Theodicee en moderniteit

Nathalies vraag "waarom maakt God mij ziek?" beantwoorden we via een kritiek op de godloochening van Epicurus. De Vlaamse denker Etienne Vermeersch volgde hierin ten onrechte Epicursus. Die redenering klopt alleen als God automaten heeft geschapen. Omdat Hij schepsels met vrije wil heeft gecreëerd en hun een morele wet - de Bijbelse decaloog – heeft gegeven, ligt de oorzaak van het kwaad in een verkeerd gebruik van die vrije wil, niet in God zelf.

Vervolgens passeren de "meesters van de religieuze twijfel" de revue (Comte, Marx, Nietzsche, Freud): zij verklaren religie vanuit hun eigen vooropstellingen, maar kunnen het paranormale niet weerleggen.

Objectief gezien bestaat toeval evenmin: wie alle gegevens - met inbegrip van de paranormale - kende, zou noodzakelijkheid zien. Een uitsluitend materialistische levensbeschouwing doet daarom onvoldoende recht aan de gehele werkelijkheid.

Gebed, schuld en oordeel

Centraal staat het Trinitaire gebed, het gebed tot Vader, Zoon en Heilige Geest: bidden is levenskracht uit God opnemen. Gedachten zijn werkzame, fijnstoffelijke krachten. Ook hierin leidt kwantitatieve vermeerdering tot kwalitatieve sprongen, zoals ijs water kan worden, en water zich kan omvormen tot stoom. Z ook kunnen herhaalde, geconcentreerde gebeden gedachtevormen opbouwen, natuurgeesten mobiliseren en leiden tot helende sprongen. Zelfs als die omslag niet in het huidige leven bereikt wordt, bezit de fijnstoffelijke diepere ziel van die mens een toegenomen geladenheid die zich uitwerkt in diens verdere evolutie.

In het verhaal over de gepensioneerde godsdienstlerares Sofie verklaart een helderziend priester haar tijdelijke ziekte als een te snelle aanpassing aan de toegenomen energie, en zulks door plots veel en intensief bidden.

Ook hebben we aandacht voor het "oordeel van God". Onverwerkte en nog niet uitgeboete fouten uit vorige levens kunnen op de huidige gezondheid doorwegen. Echte genezing vereist berouw, herstel en vergeving – ook door het slachtoffer.

We kunnen ernstige vragen stellen over een missionering die de heidense religies uitroeit in plaats van ze te aanvaarden, uit te zuiveren en te verheffen. Heel wat volken zijn daardoor opnieuw heil gaan zoeken in hun oeroude tradities.

Lourdes kritisch bekeken

In het hoofdstuk over de commercialisatie wordt Lourdes zelf op de korrel genomen. Via vampirisme-studies (Ambelain) stellen we vragen bij "onbederfelijke" lijken van heiligen (Franciscus Xaverius, Thérèse van Avila, Bernadette Soubirous) en bij stigmatisatie (Padre Pio): volgens de aangehaalde occulte literatuur is het mogelijk dat zulke verschijnselen samenhangen met fijnstoffelijke energiediefstal, in plaats van vanzelfsprekend bewijzen van heiligheid te zijn. Sensitieven beweren zich in de grot van Massabielle onwel te voelen; mogelijk is de verschijning bij Bernadette dan een buitennatuurlijk, geen bovennatuurlijk fenomeen.

Als "alternatief" wijzen we naar eenvoudige, energieke plaatsen zoals oude kapelletjes en kerken die eeuwenlang zijn opgeladen door de gebeden van

vrome pelgrims, of op de goedaardig uitstralende iconen als het Triniteits-icoon van Rublov.

Lijden en hoop

De dichter Mustafa Kör, zelf verlamd, leert Nathalie aanvaarding: geen koesteren van een "één en al verlamd verdriet". Volgens Kübler-Ross kan lijden geestelijke groei mogelijk maken; dit wordt geïllustreerd met de brief van de Afrikaanse soldaat Bombo, die als blinde, handloze oorlogsveteraan vol levensblijheid alles "goed" vindt. Daarnaast benadrukt die tekst ook dienstbaarheid, medeleven en liefde voor de hele schepping, in het bijzonder voor mensen die lijden.

In het fictieve slotverhaal schildert buurman Kamiel een herfstblad op de witgekalkte muur naast de druivelaar van de zieke Nele. Nele denkt dat het laatste blad standhoudt en vindt daardoor nieuwe levensmoed; haar gezondheid verbetert geleidelijk. Het verhaal wil illustreren dat hoop, naast psychologische werking, eveneens fijnstoffelijke krachten mobiliseert.

De slotbeelden van de documentaire (Nathalie digitaal "genezen" rechtop getoond) doen vermoeden dat de reis haar doel, de genezing, niet heeft bereikt. Men kan daar vragen bij stellen. Nathalie heeft in haar diepere ziel wel een hele evolutie doorgemaakt. Haar filosofisch en religieus denken leidde en leidt tot een Trinitaire religie met een immense, helende kracht. Bijbelse religie kan omschreven worden als wijsheid, die neerdaalt ter genezing van de volkeren.

In het slotdeel van de tekst volgt nog een gebed, met de oproep de hele tekst als informatie, niet als indoctrinatie te overdenken. Uiteindelijk is het alleen Jezus zelf die in het binnenste van de mens intreedt en hem kan laten aanvoelen wie hij werkelijk is en wat hij verwezenlijkt.

Slotsom

Deze tekst verdedigt de bovennatuurlijke, Bijbelse inzichten tegen het wetenschappelijk reductionisme. Ook heidense religies met hun magieën "werken", maar op buitennatuurlijk, moreel wisselvallig niveau.

We besluiten dat alleen de Bijbelse God, die geen offers nodig heeft, hoe dan ook genezing schenkt. Het Trinitaire gebed zal bescherming, geestelijke groei en heling bevorderen; het uitblijven van lichamelijke genezing betekent echter niet dat alle inspanningen vergeefs zijn – ook dan is geestelijke vooruitgang bereikt.

Tegelijk waarschuwt de tekst ervoor zelf een oordeel te vellen over de verborgen oorzaak van de ziekte van een medemens of diens vermeende schuld

hierin. De werkelijkheid is oneindig ingewikkeld en het gelijkende is soms misleidend anders.